

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____ від _____

Комітет Верховної Ради України з питань
енергетики та житлово-комунальних послуг

*Щодо законопроектів
реєстр. № 11301 від 27.05.2024,
№ 11301-1 від 10.06.2024*

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) відповідно до частини третьої статті 20¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України» опрацював у межах компетенції проекти законів України:

«Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо застосування алгоритму розподілу коштів з поточного рахунка із спеціальним режимом використання» (*реєстр. № 11301 від 27.05.2024*) (далі – законопроект № 11301);

«Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо застосування алгоритмів розподілу коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання» (*реєстр. № 11301-1 від 10.06.2024*) (далі – законопроект № 11301-1) (далі разом – Законопроекти) та повідомляє про таке.

І. З метою запровадження забезпечення виконання боргових зобов'язань споживачів, об'єкти яких віднесені до об'єктів критичної інфраструктури / захищених споживачів (далі – Споживачі), Законопроектами пропонується зобов'язати цих споживачів відкрити в одному з уповноважених банків поточний рахунок із спеціальним режимом використання з наступним порядком списання коштів для погашення їх заборгованості на ринку електричної енергії.

У разі відсутності заборгованості за поставлену електричну енергію та/або послуги з передачі електричної енергії та/або послуги з розподілу електричної енергії кошти за весь обсяг виручки від реалізації товарів, робіт або послуг, що надходять на поточний рахунок із спеціальним режимом використання споживача, об'єкти якого віднесені до критичної інфраструктури, у повному обсязі перераховуються на його поточний рахунок.

У разі нездійснення споживачем, об'єкти якого віднесені до критичної інфраструктури, у порядку та строки, оплати за поставлену електричну енергію, та/або послуги з передачі електричної енергії, та/або послуги з розподілу електричної енергії кошти та їх розмір, які надходять на поточний рахунок із спеціальним режимом використання такого споживача (але не більше суми наявної заборгованості), спрямовуються відповідно до порядку здійснення операцій за такими рахунками, який затверджується Кабінетом

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат:
3FAA9288358EC003040000002B6B3700FAAFC100
Підписувач: Кириленко Павло Олександрович
Дійсний з: 13.09.2023 0:00:00 по 12.09.2025 23:59:59

Антимонопольний комітет України

№ 300-29.1/01-7716є від 09.08.2024

Міністрів України, на погашення заборгованості за поставлену електричну енергію, та/або послуги з розподілу електричної енергії, та/або послуги з передачі електричної енергії у разі звернення відповідного учасника ринку електричної енергії.

Враховуючи викладене, якщо сума заборгованості Споживача за поставлену електричну енергію та/або послуги з передачі електричної енергії та/або послуги з розподілу електричної енергії буде рівною чи перевищуватиме обсяг виручки такого Споживача від реалізації товарів, робіт, послуг, то весь наявний обсяг виручки буде списано для погашення заборгованості.

Згідно із частиною другою статті 3 Закону України «Про ринок електричної енергії» функціонування ринку електричної енергії здійснюється, зокрема, на принципах:

- *рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії;*
- *недискримінаційної участі в ринку електричної енергії.*

Відповідно до частини дванадцятої статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень, прийняті на виконання норм Закону України «Про ринок електричної енергії», мають прийматися на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України, з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення, відповідати меті, з якою повноваження надані, бути обґрунтованими, відповідати принципам, зокрема, недискримінації.

Згідно із принципом недискримінації рішення, дії, бездіяльність суб'єктів владних повноважень не можуть призводити:

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є відмінним від обсягу прав та обов'язків інших осіб у подібних ситуаціях, якщо лише така відмінність не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу;

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є таким, як і обсяг прав та обов'язків інших осіб у неподібних ситуаціях, якщо така однаковість не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу.

Враховуючи наведене, реалізація запропонованих Законопроектами змін може створювати дискримінаційні умови участі на ринку електричної енергії для Споживачів у вигляді обмеження самостійності щодо вільного використання ними виручки від реалізації товарів, робіт або послуг, які надходитимуть на їх поточні рахунки зі спеціальним режимом використання, до моменту перерахування таких коштів на їхні поточні рахунки, порівняно з іншими споживачами, на яких такі норми не поширюватимуться, та може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку електричної енергії.

У разі систематичного та тривалого списання з поточного рахунку із спеціальним режимом використання Споживача коштів значного / всього обсягу виручки для погашення заборгованості, зазначене може негативно вплинути на подальше здійснення господарської діяльності таким Споживачем та призвести до його виходу з ринку.

Отже, пропонуємо передбачити в Законопроектах положення, якими буде враховано баланс права Споживачів на здійснення господарської діяльності з метою досягнення економічних і соціальних результатів й одержання прибутку та баланс інтересів держави і суб'єктів господарювання, перед якими у Споживача є заборгованість з оплати за поставлену електричну енергію, та/або послуги з передачі електричної енергії, та/або послуги з розподілу електричної енергії, та встановлено **обґрунтовану частку виручки**, понад яку кошти не можуть бути списані з поточного рахунку із спеціальним режимом використання Споживачів.

II. Законопроектами передбачається доповнити статтю 64 Закону України «Про ринок електричної енергії» новими положеннями, відповідно до яких постачальник «останньої надії» **має право** ініціювати відключення споживача з першого дня (включно) поточного

періоду постачання електричної енергії споживачу в разі наявності у споживача заборгованості за минулі періоди за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» та/або за договором про реструктуризацію заборгованості та за попередженням про відключення, наданим споживачу до початку поточного періоду постачання електричної енергії постачальником «останньої надії».

З огляду на те, що державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» є єдиним суб'єктом, на якого покладено функції постачальника «останньої надії» на ринку електричної енергії, з метою однозначного та недискримінаційного застосування зазначеного положення постачальником «останньої надії» під час надання ним послуги з постачання електричної енергії споживачам пропонуємо в абзаці третьому підпункту 2 пункту 1 розділу I законопроекту № 11301-1 та в абзаці четвертому підпункту 2 пункту 1 розділу I законопроекту № 11301 слова «має право ініціювати» замінити словом «ініціює».

З урахуванням зазначеного також пропонуємо внести аналогічні зміни до абзацу восьмої частини дванадцятої статті 64 Закону України «Про ринок електричної енергії», а саме, слова «має право припинити» замінити словом «припиняє».

III. Законопроектом № 11301-1, зокрема, передбачається запровадження:

алгоритмів списання коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання постачальника універсальних послуг, постачальника «останньої надії», виробників, на яких покладатимуться спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, гарантованого покупця, споживача, об'єкти якого віднесені до критичної інфраструктури;

механізму, який визначатиме черговість списання коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії», які перераховуватимуться згідно з алгоритмом, що встановлюється Регулятором з урахуванням вимог законопроекту № 11301-1, у разі його прийняття.

Водночас законопроект № 11301-1 *не передбачає механізму, який визначатиме черговість списання коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання для гарантованого покупця, виробників, на яких покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, та Споживачів, як це передбачено для постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії».*

Враховуючи наведене, з метою запровадження однакових підходів до списання коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання пропонуємо передбачити в законопроекті № 11301-1 *єдині підходи для постачальника універсальних послуг, постачальника «останньої надії», виробників, на яких покладатимуться спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, гарантованого покупця та Споживача.*

IV. Також в абзацах тринадцятому–п'ятнадцятому підпункту 3 пункту 2 розділу I законопроекту № 11301-1 з метою однозначності розуміння (ясності, точності, доступності для розуміння та реалізації) законопроекту № 11301-1, у разі його прийняття, пропонуємо чітко визначити на якого саме суб'єкта господарювання розповсюджуватимуться зазначені положення (постачальника універсальних послуг чи постачальника «останньої надії»).

Разом із тим слід зазначити, що законопроектом № 11301-1 пропонується, зокрема, передбачити положення згідно з якими:

у випадку наявності заборгованості побутових споживачів з терміном виникнення більше трьох місяців перед постачальниками універсальних послуг така заборгованість компенсується за рахунок коштів спеціального фонду Державного бюджету України;

направлення надходжень від сплати акцизного податку, який сплачується виробниками електричної енергії за вироблену електричну енергію, до спеціального фонду Державного бюджету України з метою спрямування їх на фінансування бюджетних програм, спрямованих, зокрема, на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії, погашення заборгованості державних та/або комунальних підприємств критичної інфраструктури, а також бюджетних установ та побутових споживачів перед постачальником «останньої надії» та постачальниками універсальних послуг за спожиту електричну енергію, компенсацію втрат постачальників універсальних послуг на ринку електричної енергії від зниження рівня розрахунків побутовими споживачами для цілей погашення заборгованості побутових споживачів, в тому числі на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, за період дії воєнного стану, а також запровадження державних та місцевих гарантій для забезпечення виконання зобов'язань споживачами, об'єкти яких віднесені до об'єктів критичної інфраструктури.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка в будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Отже, заходи, передбачені законопроектом № 11301-1, а саме, компенсація за рахунок коштів Державного бюджету заборгованості, що утворилася на ринку електричної енергії, можуть містити ознаки державної допомоги в розумінні Закону.

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги належить визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або справи про державну допомогу відповідно до Закону приймаються за результатами розгляду інформації, наданої в повідомленні, а також на підставі ґрунтовного аналізу іншої інформації та матеріалів, наявних у Комітеті.

Разом із тим відповідно до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (у редакції Закону № 2175-IX від 01.04.2022) під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9–16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються.

Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, є допустимою.

При цьому статтею 262 (1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг

окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Пунктами 2, 3 статті 262 Угоди про асоціацію визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди про асоціацію та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди, зокрема:

допомога соціального характеру, що надається індивідуальним споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідних товарів (підпункт «а» пункту 2 статті 262 Угоди про асоціацію);

допомога на відшкодування збитків, спричинених природними катастрофами або надзвичайними ситуаціями (підпункт «b» пункту 2 статті 262 Угоди про асоціацію);

допомога для сприяння виконанню важливого проекту задля спільного європейського інтересу або для виправлення значних порушень нормальної роботи в економіці України чи однієї з держав-членів Європейського Союзу (підпункт «b» пункту 3 статті 262 Угоди про асоціацію);

допомога для сприяння розвитку певної економічної діяльності або певних економічних сфер, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін (підпункт «с» пункту 3 статті 262 Угоди про асоціацію).

Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

Крім того, сторони Угоди про асоціацію визнали, що політична асоціація та економічна інтеграція України з Європейським Союзом залежатиме від прогресу в імплементації цієї Угоди та зобов'язалися забезпечувати поступову адаптацію законодавства України до *acquis* ЄС відповідно до напрямів, визначених у цій Угоді, та забезпечувати ефективне її виконання.

*Отже, у разі якщо заходи, запропоновані в законопроекті № 11301-1, щодо компенсації за рахунок коштів Державного бюджету заборгованості, що утворилася на ринку електричної енергії, передбачатимуть надання державної допомоги суб'єктам господарювання, такі заходи мають відповідати вимогам Угоди про асоціацію та бути реалізовані з урахуванням *acquis* ЄС у сфері державної допомоги.*

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО